

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Anchora animæ Deum timentis, & in profundo diuinæ pr destinationis pelago secure nauigantis, vna cum breui Synopsitotius disputationis de eodem argumento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

ganda est subsumptio quoad utramque partem. Nam si es prædestinatus ad gloriam, per certa media bonorum operum libero arbitrio adhibenda prædestinatus es: ex dictis q. 5. dub. 4. ea igitur nisi adhibueris, nec prædestinatus fuisti, nec omnino saluaberis: si non es prædestinatus, damnaberis quidem, sed non nisi ob mala opera præuisa, ut dictum: quæ si vitares, ut per gratiam diuinam potes, certò & prædestinatus, & saluus futurus esses. Adde quod si argumentatio hæc aliquid valeret, tum nec in humanis quidem rebus vllus relinqueretur iustitiæ locus, Plu-

ra de hac re ex Patribus, & ipsis ethnicis Philosophis eruditè Eckius, in Chrysopasso cent. 4. à num. 89.

Atque hæc de arcano illo diuinæ prædestinationis & reprobationis mysterio, ad laudem omnipotentis Dei, & humiliationem omnis creaturæ, sub potenti manu eiusdem Dei, satis. Quia ut præclare dixit Augustinus lib. de bono perseuer. cap. 24. *Prædestinatio diuina prædicanda est, ut non in homine ac nobismetipsis, sed in Domino gloriemur, &c. Quod donum qui non habet, non dubito dicere, alia quacunq; habet, inanimè habet, &c.*

ANCHORA ANIMÆ DEVM TIMENTIS, ET in profundo diuinæ Prædestinationis pelago securè nauigan- tis: vna cum breui Synopsi totius Disputationis de eodem argumento.

Ex Ioanne Gerson lib. 1. de consolati. Theol.

Placet hic quasi coronidis loco, pro animarum Deum timentium solatio, veram ac solidam rationem subijcere, qua quisque ex doctrina hæctenus tradita, de arcano hoc & inscrutabili gratuita prædestinationis, ac iustæ reprobationis Dei mysterio, non futilem aliquam & inanem, sed salutarem sinceramq; in Deo consolationem, ac in pietate profectum capere possit. Quamuis enim in hunc sensum non pauca disseruimus supra quæst. 5. dub. 5. dum argumenta aduersariorum dissoluere-mus, qui hoc vel maxime argumento exosam reddere doctrinam illam conabantur, quod & ad desperationem, & ad pietatis neglectum homines inducat; adeo ut non nemo etiam scripserit, *nescire se, ad quid sit utilis persuasio illa de absoluta electione, ante omnem (absolutam) operum præuisionem, nisi ad licentiam vitæ & desperationem: non abs re tamen erit, ut ea que ibidem diximus, magis roborentur, quid de hoc argumento grauis & antiquus Theologus, ac vir vnde- quaque doctissimus ac piissimus, ante annos plusquam ducentos scripserit, ob oculos ponere.*

Is est Ioannes Gerson, Doctor & Cancellarius Parisiensis, quem nostræ planè etiam sententiæ de gratuita prædestinatione ad gloriam subscripsisse, inferius patebit, & supra etiam cit. quæst. 5. dub. 3. testatur fecimus. Hic cum ex Concilio Constantiensis discendens, Franciam propter minas Ducis Burgundie repetere non auderet, secessit in confinia Bataua, ibique in oppido Rattenberg, quod nunc ditionis Tyrolensis est, Anno Domini M. CD. XVIII. Boëtium imitatus, sui solandi causa dialogum conscripsit de consolatione Theologie: in quo duos Interlocutores statuit, *Monicum & Volucrum*; quorum vterque subinde Gersonis meminit. sub nomine *aduersæ seu peregrini.*

In hoc opere libro 1. profa 2. Monicus difficultatem mouet, an & quare ratione ex consideratione diuinorum iudiciorum, quod antea Volucer ex mente Gersonis dixerat, solatium percipi possit; cum diuina iudicia in quibus de prædestinandis atque reprobandis hominibus agitur, non solum sint occulta, sed etiam planè terribilia, atque ad desperationem

potius, quam consolationem gignendam idonea, his verbis: [*Incipio, inquit, grauioribus, quam antea serupulis vrgeri, &c. Tradit (enim) philosophia vix perscrutabilem diuinæ prouidentie viuacitatem, præsertim dum ad eam confertur humani libertas arbitrij, cum certa præcognitione futurorum. Sed ecce superaddit Theologia difficultatem in immensum, minus inuestigabilem, neque comprehensibilem; dum quosdam ex hominibus recipit iudicandos in curia gratiæ vel misericordie, & æternæ beatitudinis participes facit. Alios verò multò plures damnat in æternum sua Iustitiæ severitas, dicente eo. Multi vocati, pauci verò electi. Mirum autem, si quis in hac recogitatione constitutus, non perturbetur, & totus horrore tabescat, qualiter abscondita non est consolatio ab oculis suis, iuxta Scripturæ verbum, dum ita Deus inter fratres diuidit.]*

Ad hanc difficultatem Volucer, ex mente peregrini, hoc est Gersonis, rem ita edisserere occipit. [*Fatendum est, inquit, in primis Monice, quod hæc consideratio iudiciorum Dei, qui terribilis est in consilijs super filios hominum, si cum superba curiositate recensatur, præcipitat in illam Sapientis damnationem, Qui scrutator est Maiestatis, opprimetur à gloria; exterminationem (forte, exterminat omnem) bonæ consolationis virtutem: denique in reprobam de Deo desperationem, & in odiosas, rabidas, & insanas blasphemias demergit, & absorbet: hoc in viatoribus aliquibus; hoc in damnatis omnibus operatur. At verò consideratio talis, si cum debita humilitate & reuerentia fidelis & pij cordis assumitur; si cum captiuatione omnis intellectus, in obsequium fidei reuoluatur, nullam existimat peregrinus noster potiore vel efficaciore, ad consecutionem legitimæ consolationis, viam diuinitus elargiri. Nonne senserat hoc Propheta, dum suspirans ait, Memor fui iudiciorum tuorum à seculo Domine, & consolatus sum. Quam consolationem nescio si vehementius expressit alio loco, is qui dixit. Et exultauerunt, id est, extra se salierunt, filie Iuda, propter iudicia tua Domine.]*

Sed Monicus, quam difficilis & odiosa sit hæc dif-

fertatio

sertatio admonens, ita pergit vrgere: [Oferuandum est obsecro, Volucer, ne minus sobria fortassis & insolens sit huius doctrinæ traditio; quoniam stultorum infinitus est numerus, carnalium & arrogantium, quinon capiunt, quæ Dei sunt, si non dixeris ea, quæ versantur in corde suo, & quæ suo ingenio penetrare se gloriari possint.]

5 Ad hoc ex mente Gersonis Volucer exemplo Apostoli se defendens, ita respondet: [Corrigit, inquit, & repellit tuam hanc hesitationem conscius arcanorum diuinorum Apostolus, qui satagens contentionem gentilium Romanorum & Iudæorum, qui susceperant fidem, comescere, collocauit rotas disputationis suæ velut centrum & cardinem supremum, considerationem diuinæ prædestinationis & præscientiæ, ab illo loco. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos præsciuit, & prædestinauit, &c. Usque dum exclamat, O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ illius. Quis enim cognouit sensum Domini? aut quis cõsilarius eius fuit? aut quis prior dedit ei, & retribuetur illi? Illic inferit, quod non volentis, neque curreatis, sed miserentis Dei est, & cuius vult miseretur, & quem vult indurat: & quod nõ ex operibus, sed ex vocante dictum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Apostolus igitur, Doctor gentium in fide & veritate, inter quas erant insipientes, multæ carnales & superbae, si præmissam eis considerationem pro sua ædificatione non timuit exponere, quatenus eas & Iudæos mutuo reduceret ad legitimam pacis & charitatis formam; quo pacto verendum erit inter Christianos, præsertim eos, qui de sua salute solliciti sunt, consideratione ista vti, quæ apud eum talem de sua salute consolatione, suorumq; similitum operata est, vt affereret, Certus sum enim, quod neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque foritudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Poterat autem certitudo talis accipi de certitudine reuelationis diuinæ, si Paulus de se solo loqueretur: sed dum connumeravit alios electos Dei, conuenientius intelligitur hoc esse dictum de certitudine spei, quæ tranquillitas quantum sit operatiua, satis admodum propheta Regius exposuit, qui dum gloriabundus in Domino dixisset, In pace in idipsum dormiam & requiescam, subintulit pro causa spem dicens, Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.]

6 Hinc autem Monicus rationem perueniendi ad hanc pacem & animi tranquillitatem perquirens: [Scire velim, inquit, ò Volucer, quo studio vel industria deuenit aduena noster (Gersonem intelligit) vt in hac pace in idipsum fruereetur.]

Ad quod Volucer ex mente Gersonis, ne plus nimio huic tribuisse videatur, respondet: [Accipito verba mea sobrie; neque enim dicere præsumo, nisi quod aspirat, & aspirare suadet ad illam pacem in idipsum, cum Propheta dicere, Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore; si forte aliquando desiderium sui, & similitum paupe-

rum exaudiat Dominus, & præparationem cordis eorum audiat auris sua. Scit enim quoniam nemo repente fit summus; scit quoniam munus hoc gratiæ magis est, quam industriæ. Nihilominus Doctorum deuorum scripta relegens, Theologia dicitur, his vti conatur industrijs, ne sibi met deesse putetur, Deumque tentare videatur. Enititur experimento cognoscere, quæ sit illa pacis consolatio, qua sobrie in ebriatus exclamat Psalmista: Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te. Signanter ait, Abscondisti: quia nec ab habentem tradi, nec ab eo qui non habet capi potest: est quippe nomen nouum in calculo candido scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.] Et mox Boerij imitatione, in glyconium melos crumpens, ita con-

Magnum crede nimis bonum,
Inius quo valeas frui,
Extra non liceat loqui.
Certè nescit homo vetus,
Intro quid sapiat nouus:
Hoc est manna reconditum,
Sensus quod capis intus.
Quæris, qualis est sapor?
Aurem, verba quæ quid paras?
Gusta; post videas, licet,
Degens frater agro senex,
Quærit gaudia, quæ domi
Frater iunior accipit.
Cecus mel tonachus prius
Gustat; protinus hinc videt.
Mel nobis lapidum DEVS,
Quæ fastidia tollere
Mundi noxia fastidi.

7 Sed quia suauitas hæc diuinæ consolationis in nostra potestate sita non est, non imprudenter Monicus petit, vt Volucer sepositis ad tempus his affectus deuoti sentimentis, ex ratione ipsa modum solidæ consolationis, ex arcano prædestinationis & reprobationis diuinæ mysterio eruendæ, explicet. Quam obrem eodem libro I. prosa 3. prius intelligere cupit, quamnam particulatum sit ipsius aduena (Gersonem intelligit) de profundo hoc mysterio sententia, quæque circa illud exercendæ mentis ratio: [Omiseris, inquit, interim Volucer, verbum, super istis affectus deuoti sentimentis, de quibus stat sapientia, quæ in mysterio abscondita est. Hæc est Theologia mystica, de qua tractatus fratris (Gersonis) apud me seruo, quosdam latino, quosdam vulgari scriptos stylo. Sed super his altera fortassis dicere fiet. Perge verò prosequi de spe, respondens ad pauca interrogaciones meas, qui secretorum aduena nostri conscius, Recogitane supremum Iudicem Deum, homines ex massa peccatrice prædestinasse quidem, hos ab æterno sempiternæ beatitudinis fore participes; alios verò præscitos & reprobatos ad supplicium perpetuum?]

8 Ad hoc Volucer Gersonis mentem explicans respondet: Recogitat Monice, & id sanè frequenter. Pergens Monicus: [Accusatne, inquit, diuersum huiusmodi iudicium Dei, tanquam propterea sit in eo saua quædam crudelitas, & indigna bonitate sua summa. ?]

Respon-

Respondet Volucer, simulque quæ sit Gersonis de diuina prædestinatione sententia, ita declarat: [Abfit, inquit, Monice, talis aduersus Deum blasphemia. Neque enim personam accepisse, neque iniuriam fecisse dici potest, qui nulli debitor est. Quod notauit Apostolus dicens, O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei, qui se finxit, Quid me fecisti sic? annon habet potestatem figulus lutæ, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Talis apud homines similitudo plurima reperitur, nedum super rebus vita carentibus, sed animatis, quibus vtuntur pro arbitrio suo, alijs ad mortem, alijs ad conferuationem: nec arbitrantur, se vel iniuriæ, vel crudelitati obnoxios esse. Quid si vult Deus in magna domo sua manifestare diuitias gloriæ suæ; istis in ostensionem misericordiæ, alijs in manifestationem suæ iustitiæ, glorificans illos ex misericordiâ, istos ex iustitiâ derelinquens; quatenus resulter carmen illud pulcherrimum, ex grati tenore iustitiæ, & molli cantu misericordiæ, de quali proficitur Propheta, Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine. Quod si pauciores sunt, qui saluentur, manifestior est in hoc gratia Dei; quemadmodum inter surdos & claudos mutos & mortuos, pauciores sunt, qui miraculo curantur, quam qui propria conditioni relinquuntur. Verum dum ad singularia fit descensus & inquisitio, cur videlicet Petrus, & Paulum Deus elegerit ad salutem, Iudam verò, & diuitem epulonem dereliquerit, oportet, vt humana garrilitas apponat digitum ori suo, hoc vnum profitens, quod iustus est Dominus, in omnibus vijs suis. Itaque sicut nulla potest assignari ratio, cur inter tot res possibiles fieri, ista non, illa facta est, nisi beneplacitum Dei: ita de recreatione seu regeneratione ad vitam spiritualem, multò magis dici debet. Neque confugiendum est ad illorum merita, vel opera, quos ab æterno prædestinat Deus, quia si ex operibus, iam non ex gratia. Sed neque priorem æternam Dei voluntas causam habet, qui fecit omnia propter semetipsum, impium quoque in diem vindictæ. Nihilominus fatendum est, quod nemo sine culpa damnabitur, sicut absque gratia saluabitur nullus.] Hactenus Gerson in persona Volucris, suam de gratuita Dei prædestinatione etiam ad gloriam sententiam perspicue exposuit, & quam non sit aliena à diuina perfectione & bonitate declarauit, vt retulimus etiam q. 5. dub. 3.

Verum quia vniuersalia minus mentem commouent, quam singularia, nec difficile est à longè belli pericula, si ad te interim non pertingant, contemplari; quærit porrò Moniceus, num peregrinus ille, (Gerson) sibi ipsi etiam eam considerationem diuinæ prædestinationis, & incertum diuinorum iudiciorum applicet. [Pergo, inquit, inquirere consequenter, si hanc aliquando nosse peregrinus considerationem super se & ad se reflectit; meditans ne forte sit ex numero reprobatorum; neque enim gloriari potest, se peccatum non habere, neque de alia massa esse, quam cæteros.]

Ad hoc ex mente Gersonis respondet Volucer: [Dicā illud Monice, quod sentio. Meditatur aliquando secum conquerens, quid si iusto Dei iudicio damnandus est? Si reperit in dispositum cor suum, ad humilem huius considerationis susceptionem, derelin-

quit eam, & ad alia se conuertit; quemadmodum fieri consilium est, in tērationibus vel interrogationibus carnalium peccatorū, vel experientijsearum rerum, quæ sunt difficillimæ electionis: Vt si quærat aliquis a semetipso, Malles membratim lanatus moris, quam illecebroiæ voluptati mulieris pulcherrimæ consentire. Si verò percipit affectum suū Deo propitio tranquillum, humilem, & suauē, sicut imprecatur Apostolus: *Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace in credendo, vt abundetis in spe & virtute Spiritus sancti, sistit, pederentim tamen & cautē, in hac recogitatione, si forte damnandus est. Cuius apprehensione nequaquam remurmurat secundum præsentem affectum & sensum de diuina iustitiâ. Sed humiliatus dicit, Insuper Domine, & rectum iudicium tuum.* Non quod damnationem eligat; absit; quia nec Deus hoc vult ipsum velle; sicut nec peccare, nec desperare, dum viator est. Dicit potius cum Iob, *Etiamsi me occiderit, tamen in ipso sperabo* Et conuersus ad Dominum, cum pio & humili affectu, Scio, inquit, æquissime Iudex, quoniam damnati in inferno te odiunt, te inuitum, te inuidum, te crudelissimum iudicant, te blasphemant; tibi Sanctiſque omnibus ore rabido maledicunt. Scio quod illic constitutus (heu me miserum!) sic agerem. At verò dum interim affectibus tam efferis & blasphemis careo, amo te qui solus es amabilis; te iustissimum, te amantissimum, te clementissimum diiudico; te collaudo, tibi Sanctiſque omnibus tuis ore pio benedico; quicquid postremò de me futurum ordinauerit voluntas tua; credo, & ore profiteor, quoniam nulla est iniquitas apud te, qui sanctus es in omnibus operibus tuis.]

Comprobat hoc responsum Moniceus, velut magnæ perfectionis documentum; sed locum tamen habere nō putat, nisi apud eos, qui peccare planè desierunt. [Placet, inquit, distinctus iste modus habendi se circa recogitationem diuinæ prædestinationis seu præscientiæ. Nam sicut in primo curiositas temeraria, sic in secundo meritoria valde humilitas exerceatur. Videre simile est in aspectu vel recogitatione formosæ mulieris, vbi periclitaretur in continens, continens verò fortiter habitatus, vt eretur ad virtutem. Video, quod amor hic gratuitus est, non mercenarius, non recuruus; hæc affectio filialis, vel fidelis sponsæ; quem amorē, quia domus sua est, (forte quia dominus suauis est) non acceptare non potest, quia diligentes se diligit. Beatus quia ascensiones in corde suo disponens, ad hunc gradū pene supremum peruenit. Sentio deinceps magis ac magis, quo medio potest hæc consideratio pacem quandam & consolationem operari: ita tamen si sit apud homines, qui peccata iam non iterant. Nam iteratio peccatorum quid aliud pretendit, quam reprobationem & interitum? Attento, quod spes non ex meritis proueniens, præsumptio est, non spes æstimanda.

Non placet vnde quaq; hæc exceptio Gersoni; quare ex eius mente respondet Volucer: [Scio, o Monice, quoniam nemo est, qui viuit, & non peccet; quando & septies in die cadit iustus. Et beatus dicitur à Psalmita, non qui non fecit, sed cui non imputauit Dominus peccatum. Mirū fortasse videbitur quod dicturus sum, Inuenire est hominem (Gerson ipse videtur indicari) qui quantò pluribus impugnatur tērationibus, quantò renitens eis pluries vincitur, vel in vora-

citategulæ, vel in forniculosa dormitione, vel in stimulorum carnis crebra perpeffione, & alijs huiusmodi, tantò frequentius, certius, & ideo fortius, quia humilior, in Deum se projicit, de Deo sperat, & confidit. Consultò quidem, dum nullam videt in se fiduciam resistendi vitij, neque virtutes & salutem adipiscendi repositam. Fallor, si non ita David egerit, inquiens, *Impulsus eversus sum ut caderem, cuius innixus est auxilio? & Dominus suscepit me.* Rursus cum ab hominibus desperatio sibi improperebatur, quia tulerat ouem, & pastorem occiderat, & dicerent, *Non est salus ipsi in Deo eius; ipse solidiori spe Deo filius respondebat, Tu autem Domine susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum.*

Monicus etiam hoc responsum approbans, modum rogat exponi, quo securus quisque in Dei adiutorio habitare possit: [Vt intelligo Volucer, inquit, ita se res habet; quod apud verè humilem, quanto minus est in se spei, minus in ope aliena fiducia, minus denique vult constituere iustitiam suam, tanto plus spei, plus fiducia de Deo concipit, plus quoque iustitiæ Dei sit subiectus, dicens ex sententia. Mihi autem adherere Deo bonum est, & ponere in Domino spem meam, clamans ei, In tua iustitia (planè non in mea) libera me. Postremò magis intelligere nunc videor, quæ in deuotorum libris legi de introductione sponsæ in cubiculum sponsi, de osculo oris eius, post osculum manuum & pedum, de habitatione præterea in adiutorio altissimi, non in habitatione vel meritorum propriorum, quæ vana est, vel pœnarum futurarum, quæ anxia, vel industriarum propriarum, quæ timida est & incerta. Certa verò qualiter esse possit in adiutorio altissimi, inter tot vitæ discrimina, inter tot criminum lapsus, inter tantam electorum paucitatem, edisseras velim.]

14 Ad hoc quæsitum respondet Volucer: [Rerum ista conditio est, ô Monice, vt in suos fines tendant, quibus adeptis quiescunt, adherentes eis, hoc de grauib; deorsum, hoc de leuib; sursum videre est. Est autem humani cordis desiderium & pondus in Deum, sicut in locum suum & centrum ferri; est supremum, post quod non relinquitur aliud humanæ peregrinationis refugium. Superest igitur nihil, infra quod, vel ultra quod possit humanum se cor deflectere, vel fugere, dum pondere suo constituit, adherere Deo, nunc interim per spem, fidem, & amorem; neque enim sibi dat aliter status præfens. Porro sicut aliquis dicitur adherere certitudinaliter loco alicui vel baculo, dum totis viribus ita stare vult; non aliter spem certam dicimus, per deliberatam voluntatis adherentiam. Neque enim spes est in assensu & vi rationali, sed desiderio & expectatione virtutis irascibilis tendentis in ardua; quod desiderium, tendentia, vel expectatio; reperitur in virtute spei cum tanta certitudine per adherentiam voluntatis, quod per nullius tentationis vel recognitionis insultum vult ab ea semet auellere. Conspicitur ex radice simili certitudo in assensu fidei, dum per nullas rationes vel phantasias fidem impugnantes, vult derelinquere, quo minus stet in fide, ad obediendum Dei & meriti conquisitionem.] Ita Volucer.

15 Qui mox spei plenus, hac suauis ode responsum claudit:

*Quæ montis alto stat iugo
Quercus, suis radicibus
Defixa, nitens fortiter,
Ventos & imbres non timer.
Assumit hinc plus virum,
Quo plus in imo se locat,
Concussa venti turbine.
Sic spes ferens tentamina.
Anthem inuictus fuit,
Dum cautus incubans humi,
Non vult in altum surrigi,
Elatus illico perit.
Quæ collocatur saxo
Domus loco fideliter,
Venti, pluuiaq; & flumina,
Deficiant, nunquam ruit.
Habere vos spe firmiter
Vestro loco nitamini.
Vester locus certè Deus;
Quo spes reponit certior.*

Vt verò declaratur, qua ratione nec reprobi quidem in hac vitæ à spe sint exclusi, proponit Monicus præfata 4. eiusdem lib. 1. hanc difficultatem: [Visum est aliquibus, inquit, ô Volucer, quod spes in præfatis (seu reprobis) semper sit erronea. Id enim se putant habituros, quo carebunt. Alij volentes hanc absurditatem euadere dixerunt, spem in hoc conditionali existere, si legem Dei obseruauero, saluus ero.]

Ad hoc quæsitum, Volucer actus spei modum ac rationem declarat, ac simul de nullo in hac vitæ desperandum admonens, ita respondet: [Monice, nec hoc vltimum sufficit ad spem; stare enim cum desperatione talis conditio. Nec primum sobrie dictum est, quod Deus obliget reprobos ad errandum, sicut obligat ad sperandum. Proinde spes ad certam beatitudinis expectationem sic se habet. Ponit sibi per fidem, quod est aliqua talis beatitudo; iungit, quod ad illam pura liberalitate & gratia (aduerbis lector gratiam prædestinationem ad gloriam) Deus ab æterno quosdam prædestinat & eligit. Addit quod ad consecutionem huiusmodi finalis beatitudinis, ordinauit media conuenientia, varijs modis, sine numero: inter quæ medium præcipuum est gratia, quæ ideo dicitur vitæ æterna, quia pignus eius est vel arrha. Hanc autem gratiam nulli dedit, neque daturus est, nisi per medium Mediatoris Dei & hominum, &c. Cæterum specialiter instructa per fidem, quæ fuit oculis, figit in primis desiderium suum ad beatitudinis adeptionem, tanquam ad finem; & ab illo desiderio nequaquam vult auelli. Deinde desiderat media quælibet ad huius finis consecutionem, per Dei prouidentiam ordinata, per arma iustitiæ, sicut dicit Apostolus, à dextris & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam. Fides itaq; rursus dicit ei, quod diligentibus Deum & sperantibus in eo, omnia cooperantur in bonum, sicut tradit Apostolus, quod omnia nostra sunt, cõformiter ad Christum: Primum quærite regnum Dei, & omnia hæc adicientur vobis; neque talium aliquis prædestinatorum peribit vnquam. Quod contra fit de reprobis, quibus omnia cedunt in malum, etiam aliena bona, quæ in scandalum fi-

bi vertunt & ruinam. Nihilominus quoniam ignotum nobis est, quos vult inter homines Deus & qualiter saluos fieri, operandum est bonum a) omnes, vel orando, vel commonendo, vel hortando, vel increpando, vel ab erroribus & vitijs abducere satagendo. Ita sagena charitatis concludit in se bonos & malos, separandos in die iudicij.

17 Præterea si ex peccatis electorum diuina bonitas potest, scit, & vult elicere bona, non tamen idcirco mala bona sunt, vel eligenda, sed cauenda penitus plangendaque. Collaudandus autem benignissimus & omnipotens Deus, qui malis nostris non solum non vincitur, sed ex eis operatur bonum nostrum. Sic enim dicitur sub peccato omnia conclusisse, scilicet permissiue, vt omnium misereatur. Peccauit Petrus; humilior, cautior, & misericordior effectus est, non actione mali, sed miseratione Dei: peccauit Magdalena; plus postea dilexit, quia multum sibi dimissum est, & in exemplum penitentiae cæteris cessit: blasphemus fuit Paulus, constitetur humiliatus, quod non sit dignus vocari Apostolus, & est inter peccatores primus; denique iucundatur pater & epulatur in receptione filij prodigi: & gaudium est Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente. Quis nesciat proinde pauperes dum de stercore peccatorum erigit eos Deus collocans in gloriam cum principibus populi sui, quod in ampliores erga diuinam benignitatem assurgunt gratiarum actiones? Non quin innocentia præseruata, seruataque plus habeat dignitatis & gratiæ, cæteris paribus; sed in reparatione deperditæ magis eminet misericordiæ benignitas.

18 Miserandum verò est, quod in reprobis agitur è diuerso. De virtute & humilitate superbiunt; & gratuitis Dei donis vel ingrati, vel tepidi sunt, vel in suam & aliorum perniciem & Dei inhonorationem abutentes vertunt: ita vt eorum quandoque fiat oratio in peccatum, hic per ingratitude; in inferno autem per blasphemiam infanriorem. Recordantes enim, quem admodum fuerunt aliquando supplices Deo, hæc & illa bona facientes, venerantes sanctos sanctaque omnes cum deuotione, quidni rabidiori contabescant odio, & maledictis latent aduersus Deum, sanctos, sanctaque omnes? præsertim eos, quos præcipue coluerunt, eos inuidos, eos crudelissimos, impios & ingratos, qui non ipsos à tormentis, cum possent, eripiunt, acclamantes. Quid ergo dicemus ad hæc? Faciemus igitur mala, vt Deus eliciat bona, vel bona vitabimus, ne contingant mala qualia tetigimus? Absit; propter id enim, quod per accidens est, non debet illud quod de per se est, variari.]

Collaudat hanc doctrinam Monicus, & ait: [Horresco, Volucer, hoc audiens, & videns te super admirabili via niti pro consolationis adeptione, dum tremendæ & contrariæ desolationis memoriam subinducis.]

19 Non contentus autem Volucer modum tradidisse, quo mens humana spe subnixæ, diuinis altissimæ & gratuita prædestinationis consilijs acquiescat; simul etiam ostendit, quantum ea consideratio ad veram humilitatem & in spiritu profectum valeat. [Hic modus est, inquit, hæc ars Theologiæ, credideris Monice, quod sicut per stultitiam & scandalum

prædicationis crucis saluos fecit credentes, sic per insipientiam trahit ad sapientiam, dicente Apostolo; Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, vt sit sapiens. Non aliter vult eadem Theologia per summam desperationem de homine, trahere ad summam de Deo spem; & per desolationem inestimabilem & intolerabilem, sursum ducere ad solidam consolationem. Addideris, nullam esse recognitionem, quæ plus ista radicaliter euellat ab humano corde superbiam, de se semper aliquid magnum præfumentem, cui resistit Deus, quæ magis in supergignat & nutriat humilitatem legitimam sub Deo, & ad homines, vitijs procul expulsi, quæ fert secum superbia. Nam qua fronte poterit aliquis fratrem suum qualemcunque deinceps vel odio, vel ira, vel inuidia prosequi, imò nec animo, quod reprobis sit, iudicare, quod videt, se de eadem massa peccati, in eadem damnatione esse, neque scit, quid sibi crastina pariat dies? Quod si voluerit gloriari de bonis suis, mendax est, si non habet; si habet, illa gratis accepit à Deo; quid ergo gloriatur, quasi non acceperit? Quid præterea iudicet alienum seruum, qui Domino suo stat aut cadit: stabit autem; potens est enim Deus statuere illum. Sub hoc intuitu dixisse putandus est Apostolus, Venit Deus saluos facere peccatores, quorum primus ego sum: Primus intellige, quo nullus prior, videns se cum alijs æqualiter filium iræ, & ex eadem peccati massa esse, quales venerat saluare Deus.]

Rogat hinc Monicus, quodam compendio tradidit modum, quo spes in Deum firmetur: [Intelligo, inquit, materiam bono de timore, & spelatam (Ex amplam) esse; vellem traderetur sub compendio modus, quo præcipue spes stabilitur.]

20 Ad hoc Volucer: [Nimirum stabilitur à Deo, cuius supernaturale donum est. Sed si particulari usaliquid exigit, inuenitur quadruplex meditatio, quæ velut in tetragono firmissimo gestat spem. Vna meditatio est diuinæ iussiois, vt speres: altera diuinæ promissionis, si speres; tertia immensæ Dei pietatis, ne desperes de suis miserationibus; quarta propriæ fragilitatis, ne speres in te, vel in proprijs viribus. Dic igitur cogitationi tuæ sollicitanti spem deserere, dum non facis certam vocationem tuam per bona opera, quotidie corruens de peccato in peccatum, ingerenti proinde, ne sis de multis vocatis & non electis; sicut vita tua similis est multorum; dic respondens, quod obedis iubenti Deo, qui mille locis Scripturæ sacræ præcipit, vt speres in eo, cui dicit; Exurge Domine Deus in præcepto, quod mandasti; projicio me in te iubente te, non es crudelis aut fallax, vt abijceas me, iuncta præsertim multiplici promissione tua, qua sperantibus in te pollicitus es, quod liberares eos, eriperes, saluares, & glorificares; cuius demum tam immensæ pietas est, vt nullis peccatis etiam infinitis (si commissem ea solus) vinci possit hic in via: quodque interposuisti cum immobilitate consilij tui iusurandum, vt per duas res immobiles, sicut loquitur Apostolus tuus, quibus impossibile est, mentiri te, nos fortissimum solatium habeamus ad tenendam propositam spem. Quamuis enim sis inobligabilis à creatura tua rationali, quicquid agat pro te, vel erga te, voluit tamen dignantissima condescensio tua commercium quoddam habere cum hominibus, vt bene de te merean-

tur, si iussa tua compleuerint, & in te sperauerint, qui fidelis es, & te ipsum negare non potes. Hæc tu ita Deo.

21 Postremò dum propria fragilitas obijcitur, vt desperes; desperes volo; sed de te, & in te, qui homo & caro es. Nam maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor eius. Sed hic occurrit trepida cogitatio, dicens, qua ratione conabor declinare vitia, virtutes acquirere, seruare mandata Dei, sine quibus sperare vitam ingredi iam non spes est, sed arrogans & infidelis præsumptio? Conaberis profusus; sed in adiutorio altissimi, & milles victus milies conaberis; eò quidem amplius & certius, quò nulla tibi superest fiducia de proprijs operibus. Propterea dicitur Salomon finem concionationis suæ, dum proferre vellet, *Serua mandata, præmisit, Deum time*: quia videlicet ab ipso est bonum, & velle, & perficere.

22 Acceptat hanc doctrinam Monicus, & exemplo S. Augustini confirmat: [Retineo, inquit, quòd in soliloquijs similia de se confessus est Augustinus: *Sperabam, inquit, aliquando in virtute mea, quæ non erat virtus: & cum sic volui currere, ubi magis stare credebam, ibi magis cecidi, factusque sum magis retrò, quam ante. Dicebam enim, hoc faciam, illud perficiam, fiebatque post nec hoc, nec illud; quoniam de meis viribus confidebam. Nunc autem confiteor tibi, Domine Rex, Pater celi & terra, quoniam non in fortitudine sua roborabitur vir; vt non gloriatur ante te stulta præsumptio omnis carnis.*]

23 Pergit Volucer exercitationem Gersonis in consideratione huius argumenti vterius exponere. [Traducit, inquit, aduena noster (*Gersonem intelligit*) meditationem hanc etiam vsque ad Angelos & Sanctos; dum attendunt horrorem diuinorum iudiciorum in damnatis. Canimus enim, quod tremunt Angeli atque Archangeli; tremunt, intellige, non ex formidine sue damnationis, quibus inest gloria & securitas; sed eò magis ex aliorum damnatione quasi si tremere & pauere, in se deficientes, resiliunt in adiutorium vnicum Deum, adhærentes ei, se fragiles, & nihilo similes reputantes, sine eo. Ad didit de humanitate Christi, quod sicut in Esse suppositi sic innitur personalitati filij Dei, quod propriam deserit, nec in se subsistit: ita in Esse gratia vel gloriæ innitur Deo, & nullatenus in se. Et ita de Sanctis, quanto perfectiores, tanto humilior & reuerentius in adiutorium Dei resiliunt. Quo contra de reprobis; qui magis refugunt à Deo, & ad se confugiunt, quò damnabilis puniuntur; quoniam in ipsis est amor sui vsque ad contemptum Dei; sicut in alijs est amor Dei, vsque ad contemptum sui. Denique spes velut anchora, quanto minus in arenulis fragilibus & fluidis humani auxilij figitur, tanto solidius & certius supra firmam petram, quæ Christus est, defixa stabilitur.

24 Quod si quæsierit aliquis, quid igitur de illis, quos non saluat Deus? Responsum habeat, quod velut animalia propter homines creata sunt, ad obsequiorum varietatem, illa blandiendo, ista sæuendo; intelligere sic habemus, propter electorum salutem præcitos esse formatos, siue nocere, siue obsequi contentur; vt non gloriatur omnis, vel obsequens electis, vel aduersarius eis.

Neque tamen ita sunt accipienda, quæ dicta sunt, quasi tollatur libertas arbitrij; fortificatur siquidem magis & instituitur; sed in Deo viuificante per gratiam, quæ est velut anima quædam, vitam habens in potentia ad vitam secundam, ad meritariam videlicet operationem. Itaque sicut operatio animalis præsupponit Esse naturæ, sic operatio spiritualis vitam gratiæ. Sed neque audiendus est Cicero, qui vt libertatem in hominibus statueret, abstulit à Deo prouidentiam. Neque rursus ex aduerso recipiendus alter, qui diuinam prouidentiam sic instituit voluit, vt arbitrio nostro necessitatem imponeret. Proh nefas; etiam in peccatis dicens, Deum velle & facere nos peccare, in manifestationem gloriæ suæ. (*Nota hic lector, Caluianum dogma à Gerson ante ducentos annos damnatum.*) Porro viam mediam & regiam tradit Theologia reuelata, fide subnixâ, qua gradiendum est, etiam vbi ratiocinationis contrariæ dissolutione plena non pateret.]

Acceptat hanc doctrinam Monicus; sed ad eam percipiendam singulare lumen gratiæ diuinæ necessarium proficitur: [Existimo, inquit, quod has sententias nec in experti satis capiunt; nec experientiam de re potest industria, nisi præuenient in benedictionibus dulcedinis, & cooperante Dei gratiâ, valde ineffabili modo. Et hoc est Dei donum scire, à quo postulanda sit & impetranda talis gratia. Multa enim dicimus, & deficiamus. Verbum autem abbreviatum & consummatum facit sapientia, dum in animas sanctas se transfert, delicias suas computans esse cum filijs hominum, in quibus beneplacitum est Deo, quia sperauerunt super misericordia eius.]

Concludit denique totam hanc dissertationem. Volucer hoc metro:

*Vnus è multo nauis profundo
Dum regit nauem, uentus & imber,
Et procellarum turbida moles,
Serpentinis motibus uergens,
Proximam nauis crebro manans
Nauis age cladem morte; adesse
Nisitur sis arte magistra;
Nis in expertum corde pauenti
Segner linquens; omnia solers
Tentat, vt nauis litora capret.
Si mali uero tanta molestat
Seuens pestis, iamq; latratu
Terrei auditis Scylla canino,
Attahens gulpho cuncta voratis,
Non opem possunt ferre sodales,
Pars & in præceps ultro laborat,
Scitq; nauclerum stertere puppi,
Obstupet talis quis, nihil ultra
Viribus fidit, spes nec in arte est;
Respicit celum, vota Deo dat,
Aut mari sese deiecit alto,
Nudus enatans, si scopulorum
Prominens saxum suscipit ipsum:
Vel sinu tui conditur antri,
Laudat excelsam gratior; illi
Dicit, euasi sorte benigna.
O reseruatam sanctius olim
Obsequi fas sit, Christe, tibi me;*

*Rursus aut si me nauigio das,
Vt illo fac prosperiore.*

Hactenus Gerson,

Ex quibus luce clarius est, tantum abesse, vt gratuita prædestinationis tum ad gratiam, tum ad gloriam sententia, veræ pietati quicquam officiat vel incommodet; vt potius ei plurimum adminiculetur; Primò enim veram ac profundissimam aduersus Deum ac proximum submissionem menti inserit; non friuolam illam, qua sua quisque in seipso bona, seu naturæ seu gratiæ, quæ à Deo accepit, ignoret, aut ignorare se simulet; hæcque ratione omnibus inferiorem se profiteatur; sed qua se nihil eorum à se habere; nec sibi ipsi ad salutem sufficere; nec suis meritis, siue gratiæ largitionem, siue primam gloriæ destinationem; sed vtramque soli gratuita ac beneficentissimæ Dei voluntati ac misericordiæ imputat; vt non in seipso, sed in Deo gloriatur omnis caro.

Secundò, spem solido ac firmissimo robore stabilit; dum eam non in arena, hoc est, in seipso, ac suis viribus vel meritis, sed in Dei infinitate & gratuita bonitate ac misericordia præcipue collocandam suadet; ita vt etiam inter peccatorum lapsus, qui humana fragilitate non nunquam accidunt, spes non fatiscat; sed eò magis in Deo firmetur, quo minus in seipso ad æternam salutem consequendam præsidij homo inuenit; & vt Gerson ait, quanto tentationibus renitens pluries vincitur, tanto frequentius, certius, & ideo fortius, quia humilior, in Deum se projiciat, de Deo speret, & confidat; hoc ipso, quod nullam videt in se fiduciam resistendi viis, neq. virtutes & salutem adipiscendi repositam.

Tertiò. Veram & non mercenariam erga Deum charitatem nutrit; dum Deum propter se suamque summam bonitatem, non propter commodum amantis diligendum proponit; affectumq. diligentis eo prouehit, vt etiam si sciret, se in altera vita damnandum, Deum tamen in hac vita pro viribus diligere firmiter constitutum haberet. Vbi tamen illud simul ex Gerson prudens documentum in praxi obseruandum, vt quando homo non bene se dispositum ad tam sublimes pietatis affectus sentit, cogitationibus illis de occultis Dei iudicijs, suæque prædestinationis aut reprobationis incertis decretis non inhæreat, sed potius alijs rebus cogitandis animum applicet.

Denique hæc sententia occulta Dei iudicia nec inuestigare, nec reprehendere; sed plenam & omnimodam erga Deum diuinamque voluntatem ac iudicia resignationem submissionemque exercere docet; vt homo velut luti in manu figuli aduersus Deum non murmuret, sed iustissimæ dispositioni Dei penitus acquiescat; de nulla re sollicitus, nisi vt Deum non offendar. Quæ omnia cum homo, cum auxilio gratiæ præstare satagit; Quidni Gersoni pari pietatis affectu succinat, Deoque authori & fonti salutis nostræ hæc ode gratuletur:

*Iustus es magni Dominator orbis;
Sive dum cælo recreas Olympo
Cælites; siue ex crucias Auerni
Faucibus haustos.*

Tom. I.

*Debitor nulli, tua bona sorte,
Quæ placet, liber tribuis, negasq.;*
*Nec licet cuiquam tua sub steram
Facta vocare.*

*Si quis immensos pelagi tumentis
Gurgites, paruo poterit lebetæ
Claudere, aut vasto numerare merfas
Æthere stellas;*

*Si quis extremo digiti mouebit
Caucasum, vel quas iacit Æthiæ flammæ
Oris afflatu, modicæ ve iactû
Sopiet vnda;*

*Hic tui sensus Deus arbitrator
Adsit; hic causas operum requiras;
Hic tui magnus, licet, esto Iudex;
Grande tuendo.*

*Mentis hic nobis acie latentes
Explicet causas, Iacob & Esau
Cur pares causâ, haud fuerint eadem
Sorte beati.*

*Vnus ambobus Genitor sacrorq.
Stirpeter magni satus Abrahami;
Vna profudit Genitrix virumq.
Fata gemellum.*

*Nec boni quicquam meriti ferebant,
Nec mali: diæ tamen iste menti
Vixit exosus, per amarus illes,
Neuter iniquæ.*

*O inaccessas latebras Tonantis
Conspili; o nunquam penetranda abyssus;
Quam iuuat solum iactâ precantes
Mente vocare.*

*Iustus es magni Dominator orbis;
Sive dum cælo recreas Olympo
Cælites; siue ex crucias Auerni
Faucibus haustos.*

SYNOPSIS.

26
S Itaque hæc etiam totius Disputationis nostræ, de hoc profundissimo diuinæ prædestinationis mysterio Synopsis. I. Est planè in Deo prædestinatio, qua certissimè saluantur, quicunque saluantur. II. Est reprobatio, qua certissimè damnantur, quicunque damnantur. III. Illa actus vndiquaque gratuitus est diuinæ bonitatis & misericordiæ; hæc actus diuinæ iustitiæ. IV. Illa fons est & origo omnis boni salutis, & ad vitam æternam, nobis profuturi; hæc causa est non peccati, sed pænæ, & damnationis æternæ. V. Non ergo bonum aliquod nostrum simul aut prius est diuina prædestinatione, sed posterius. VI. Culpa tamen & peccatum nostrum prius est decreto pænæ & damnationis. VII. Sic perditio tua Israel, tantummodo in Deo auxilium tuum. VIII. Poterat Deus omnes; aut non hos, sed alios pari conditione & iure prædestinare; sed non voluit: illud, quia minus conueniebat; hoc, quia ita placuit. IX. In pari conditione assumpsit quos voluit; deseruit quos noluit: vtrumque sine iniuria. X. Non hi digniores erant, aut magis dispositi, vt prædestinarentur: sed Deus quos voluit elegit; alios reliquit: utrosque sine præiudicatis meritis.

Vu 3

XI. Qua-

XI. Quare & gratiam congruam prædestinatorum propriam illis selegit; illis non item: utriusque sine meritis. XII. Gratiam tamen sufficientem largitur omnibus; nec vel in prædestinatis, vel in reprobis usum liberi arbitrii interuertit. XIII. Vult seriuo, hortatur, præcipit, incitat, allicit, ut omnes saluetur; atque ideo bene operentur, ac in finem perseuerent, uti possunt. XIV. Neque verò aut illos sine præiis meritis usque ad finem perdurantibus saluat; nec istos sine demeritis damnat. XV. Corona ergo ex meritis confertur; quæ gratis prædestinatur: pœna & damnatio sine præiis demeritis nec infligitur, nec destinatur. XVI. Eo maius beneficium est Dei prædestinationis, quo minus ex debito est impensum. XVII. Tanto magis agnoscitur hoc beneficium Dei, quanto paucioribus est impensum. XVIII. Nemo ergo de bono efferri debet, quia si verè bonum, & ad vitam æternam conducibile est, ex abyssu gratuitæ miserationis & prædestinationis Dei est depromptum. XIX. Hæc est abyssus misericordiæ Dei, quod in pari causa damnationis, quibus voluit est miseris. XX. Hæc est abyssus diuinæ iustitiæ, quod in pari occasione miserendi, quos voluit damnauit. XXI. Hæc est abyssus humanæ miseriæ, quod solam miserendi materiam exhibere potest, non causam. XXII. Non prius, non simul, sed omni modo posterius est miseratione, quicquid in nobis ad miserendum mouere poterat mis-

ricordem Deum, præter miseriam. XXIII. Hæc nostra miseria diuinam exaltat misericordiam; & diuina misericordia nostram detegit miseriam. Ita abyssus miseriæ inuocat abyssum misericordiæ, ne absorbeat ab abyssu iustitiæ.

XXIV. Sed nec lege ordinaria infallibiliter, quisquam scit, prædestinatus ne sit, an reprobus; sed omnia in futuro seruantur incerta. XXV. Omnes tamen bene sperare possumus & debemus; nec desperare de quoquam, dum viuimus. XXVI. Multo minus contemnere quenquam; aut superbe efferri contra quenquam; quia nescimus, an ille fortè prædestinatus sit, nos reprobis. XXVII. Multi enim hodie viuunt iusti, & sunt reprobis; multi viuunt peccatores, & sunt prædestinati. XXVIII. Inter spem ergo & metum, dum tempus habemus, cum diuinæ gratiæ auxilio, omnibus parato, operemur bonum ad omnes. XXIX. Certi enim sumus, nos saluandos, si usque in finem in bono perseueremus, uti possumus; nec aliter: certi nos damnandos, si culpa nostra deficiamus in bono; nec aliter. XXX. Humiliemur denique sub potenti manu Dei; & occultis quidem, sed iustis tamen iudicijs eius acquiescamus. Ut nec in se gloriatur omnis caro; neque de Deo desperet vlla caro; sed

Deum pie glorificemus omnes, dum viuimus, beati plures futuri, si ita vixerimus. Amen.

FINIS DISPUTATIONIS TERTIÆ.

INDEX DISPUTATIONIS IV.

DE SANCTISSIMA TRINITATE DIVINARVM
personarum.

Quæstio I. De personis diuinis, earumque numero, similitudine, æqualitate, identitate, ordine, & perfectione, secundum se, & in genere.

Dubium I. Quid nomine Trinitatis, personæ, hypostasis, substantiæ, vsq; & essentiæ in diuinis intelligatur.

II. Qua ratione Trinitatis mysterium à nobis in hac vita cognoscatur; an etiam naturali ratione & euidenter.

III. Quis sint personæ diuinæ.

IV. Qua ratione dissoluenda sint obiectiones, contra sanctissimæ Trinitatis mysterium pugnantes.

V. Qua ratione uocula & ratio personæ communis sit omnibus personis diuinis, & de singulis prædicetur.

VI. An præter tres substantias & hypostases personales, sit in Deo substantia quadam absoluta non personalis & communis omnibus tribus personis.

VII. Qua ratione personæ diuinæ se habeant ad essentialiam, ac attributa essentialia; & quomodo tum de utrisq; inter se comparatis; tum uniuersim de his

quæ pertinent ad unitatem & pluralitatem in Deo loquendum sit.

VIII. An & quomodo diuinæ personæ sint inter se similes æquales, (saluo tamen originis ordine) & idem in essentiâ, atq; in se mutuo existentes.

Quæstio II. De processione siue origine diuinarum personarum.

Dubium I. An, quales, & quot sint in Deo processionis personarum, siue ad intra.

II. An processionis personarum immediate sint à natura, seu essentiâ diuinâ; an per aliquam eius operationem, & qualem.

III. Per quam operationem intellectus aut voluntatis procedant diuinæ personæ.

IV. Sitne in diuinis actus intelligendi & amandi principium quo producendi personæ; an ipsa productio.

V. Quodnam sit principium quo & potentia productiua personarum, seu actuum notionalium; quisque terminus formalis eorundem actuum.

VI. Vtrum processionis seu productionis personarum sint actus voluntarij & liberi, an naturales, seu per modum naturæ.

VII. An